

West-Vlaamse architecten-dynastieën actief in restauratie

Eric Van Hove, publicatiemedewerker

Wie het over monumentenzorg in West-Vlaanderen heeft, kan niet om een aantal invloedrijke West-Vlaamse architectendynastieën heen. De namen Viérin, Vermeersch en Dugardyn klinken als een (antieke) klok. Deze toonaangevende architecten in onze provincie combineren al drie, soms vier generaties lang zorg voor bouwkundig erfgoed met aandacht voor regionale of resoluut eigentijdse kwaliteitsvolle architectuur.

In 1907 solliciteerde de toen 35-jarige **Jos Viérin** (1903-1979), een geboren Kortrijkzaan, met succes voor de functie van provinciaal bouwmeester-inspecteur. Jos Viérin was na zijn studies aan het Hoger Instituut Sint-Lucas gaan studeren aan de neogotische school van **baron Jean-Baptiste de Béthune**, met nadruk op restauratietechnieken. In opdracht van het provinciebestuur tekende hij vervolgens de plannen voor de neogotische uitbreiding van het Brugse

gerechtsgebouw en voor de verdere restauratie van de Sint-Salvatorskatedraal, en controleerde hij de bestekken en uitvoering van letterlijk honderden gemeentelijke bouwwerken in West-Vlaanderen.

In 1911 nam Jos Viérin ontslag bij het provinciebestuur om zich ten volle te kunnen toewijden op zijn privépraktijk. Tijdens de wederopbouw na de Eerste Wereldoorlog gaf hij mee vorm aan het unieke landschapsbeeld van de Westhoek, onder meer als ontwerper van verschillende dorpskernen en als leidend architect in Diksmuide en Nieuwpoort. Het Zoute nabij Knokke zou er zonder zijn typische villa's helemaal anders uitzien en ook op de Brugse binnenstad drukte hij als ontwerper en als schepen van openbare werken mee zijn stempel: het Groeningemuseum én het Bonifaciusbruggetje zijn bijvoorbeeld van zijn hand, net zoals hij tientallen historische gebouwen restaureerde over de hele provincie. Een aantal van zijn markante projecten zijn ondertussen al een tijd wettelijk als monument beschermd. Denken we maar aan het Zoutekerkje in Knokke, het stadhuis van Diksmuide of de Groeningepoort in Kortrijk, of ook nog aan het Lijsternest, de woning die hij in Ingooigem bouwde voor zijn vriend Stijn Streuvels. Na Jos Viérin (1872-1949) kwam **Luc Viérin**, die onder meer het Eeuwfeestpaleis in Oostende en de Koninklijke Villa in Knokke realiseerde, maar ook heel wat restauraties op zijn conto heeft. Zoals de Smedenpoort en

de Gentpoort in Brugge en het stadhuis in Kortrijk. Vandaag zijn de derde en vierde generatie van de familie samen actief: **Piet en Philippe Viérin** zijn, onder de bedrijfsnaam Vierin **Architecten**, met nog twee andere partners gehuisvest in de Lange Rei in het hart van Brugge. Piet Viérin restaureerde onder meer het stadhuis van Damme en de kasteelhoeve "Wyckhuuse" in Alveringem. Hij kreeg in vakkringen nogal wat tegenwind bij zijn historiserende nieuwbouw voor het woon- en winkelproject Zilverpand in Brugge: façade-architectuur met trapgeveltjes tegen betonnen structuren geplakt.

Zoon Philippe Viérin heeft met **noAarchitecten** een tweede poot in Brussel. Zijn associatie heeft naam gemaakt met een heel eigen benaderingswijze die vaak oud én nieuw op intrigerende manier met elkaar verbindt, zoals voor het stadhuis van Lo of de renovatie en uitbreiding van het pakhuis Texture in Kortrijk. Zijn ultieme droom? Een nieuw gebouw op de Burg in Brugge, in relatie met het oude stadhuis van 1376. Oud en nieuw, ja, waarom zou dat niet kunnen samengaan?

Vermeersch

Een tweede beroemde naam binnen de West-Vlaamse dynastieën is Vermeersch, eveneens uit Brugge. Grootvader **Maurice Vermeersch** (Brugge, 1901-1977) streefde in het interbellum eerder een eigentijdse vormgeving na, maar zette later - onder meer met de schoolgebouwen van de Jozefienen

in Brugge - (te) gemakkelijk de stap naar de neo-stijlen. Samen met zoon **Luc Vermeersch** (*1939) werd hij ook ingeschakeld voor het verplaatsen van de praalgraven van Maria van Bourgondië en Karel de Stoute in de Brugse Onze-Lieve-Vrouwekerk. Vandaag treedt de derde generatie Vermeersch naar voren, onder de vlag van **LMS Vermeersch**, met kantoor in de Brugse Beenhouwersstraat. Daar opereert, naast de 3 architect-vennoten Luc, Maité en Sébastien Vermeersch, nog een team van acht medewerkers. Het bureau heeft, naast tal van nieuwbouwprojecten, toch ook nog een pak restauratiedossiers op zijn palmares: van het Oud Hospitaal Ten Walle in Torhout en de Godelieveherberg in Gistel, tot het Chocolademuseum en het internaat van de hotelschool Spermalie in Brugge.

Dugardyn

Een derde 'architectenclan' met een solide staat van dienst in restauratie is die van de Dugardyns, al drie generaties lang gevestigd aan de Spinolarei in Brugge. Grootvader **Antoine Dugardyn** (Brugge, 1889-1962) was na de Eerste Wereldoorlog zeer bedrijvig bij de wederopbouw van de "Verwoeste Gewesten". Hij bepaalde ook in aanzienlijke mate het beeld van het Zoute in Knokke. In Brugge ontwierp hij de neoromaanse kerk van Christus Koning, maar voerde hij ook tal van kunstige herstellingen uit in diverse poortstraten. Zijn zoon **Luc Dugardyn** (*1929) is in Brugge bekend gebleven omwille van de realisatie van de vroegere jeugdbibliotheek in de Spanjaardstraat, inmiddels overgenomen door het provinciebestuur van West-Vlaanderen. Hij legde zich ook toe op industriebouw, onder meer voor het toenmalig Outboard Marine Belgium, maar maakte ook naam met een groot aantal restauraties, zoals de Jeruzalemkerk in Brugge en de Onze-Lieve-Vrouwekerk in Lissewege. **Antoine Dugardyn** (*1962) is de architect van de derde generatie van deze familie. Hij verbindt zijn naam onder

Een primeur: drie architecten uit een gerenomeerde familie werken voor het eerst samen rond de binnenrestauratie van de Sint-Salvatorskathedraal. Vlnr: Antoine Dugardyn, Luc Vermeersch en Piet Viérin.

meer aan restauratieprojecten als het Adornes Domein, het Huidevettershuis en het Historium in Brugge, maar ook aan diverse kasteelrenovaties in West-Vlaanderen.

Primeur: drie architectendynastieën samen in één project

Voor het eerst in de geschiedenis opereren de drie prominente West-Vlaamse restauratie-architectenfamilies (die uiteraard elkaars concurrenten zijn) momenteel samen in één restauratieproject. Het betreft de laatste fase van de langlopende renovatie van de **Sint-Salvatorskathedraal** in Brugge. Via een tijdelijke associatie zetten Luc Dugardyn, Luc Vermeersch en Piet Viérin samen hun schouders onder de binnenrestauratie van dit omvangrijke kunstwerk (zie foto).

Gorduna vzw

De laatste jaren treedt ook een nieuwe generatie conservatie- en restauratiearchitecten naar voren. In 2014 groepeerden ze zich onder de **vzw Gorduna**, met een knipoog naar de Gordunakaai in Gent, waar de stichters om de zoveel maanden rendez-vous gaven in brasserie 't Patyntje. Gorduna telt ondertussen al een 24-tal leden, allen uitsluitend conservatie- of

restauratiearchitecten. Daarvan komen er (voorlopig) drie uit West-Vlaanderen: **Benoît Delaey** uit Brugge, **Dries Vanhove** uit Poperinge en **Alex Demeyere** uit Kortrijk.

Het doel van Gorduna is de erkenning te bevorderen en te verdedigen van het beroep van restauratie/conservatie-architect, kennis en expertise te delen en te verspreiden onder de leden, maar ook naar buiten te treden met studiedagen, lezingen en tentoonstellingen.

Een andere West-Vlaamse architect is **Dries Bonamie**, niet actief binnen Gorduna, maar de jongste jaren wel zeer verdienstelijk rond allerlei restauratieprojecten. Zijn architectenbureau in Beernem telt 5 interne en 6 externe medewerkers.

Bronnen:

- In de *Steigers* - themanummer over Jos Vierin, 2009 nr. 4
- www.gorduna.be